

7. Стусівці продовжують допомагати усією родиною! facebook.com. URL: <https://www.facebook.com/139364059496639/posts/4541100222656312/>
8. Україна в російських фільмах! Історія зомбування народу «Загін кіноманів». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=evkr6wG3BY0>
9. Теміров Ю. Т. Фактор «історичної пам'яті» у зовнішній політиці сучасної Росії. *Історичні і політологічні дослідження*. Спеціальний випуск: доповіді на міжнародній науково-практичній конференції «Трансформації історичної пам'яті». Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. С. 257–266.
10. Фото з визволених наших міст Facebook.com. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1445960342473410&id=100011783736399
11. Богінська І. В. Що таке «путінізм» і чи існує він взагалі? *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2017–2018 рр.* Т. 1. Вінниця, 2019. С. 65–66.
12. Як Московія привласнила історію Київської Русі. *Universum.lviv*. URL: <https://universum.lviv.ua/journal/2011/6/dashk.htm>
13. Воспоминания и исследования о творчестве Ф. М. Достоевского. Книга первая / ред. М. А. Александров, В. Г. Авсеенко, Х. Д. Алчевская и др. Москва–Берлин: Директ-Медиа, 2015. 367 с.
14. Украина переходит границу: бои в Донбассе и эвакуация – трансляция. regnum.ru. URL: <https://regnum.ru/news/3511089.html>
15. Mieliekiestsev K. The “Post-truth era” and its effects on public perception of Georgian and Ukrainian history. 15th International Silk Road virtual conference. Conference Proceedings (Silk Road 2020) = შპრემუმის გზის მე-15 დისტანციური საერთაშორისო კონფერენცია. Silk Road Conferences. October 09–10. Tbilisi, Georgia, 2020. pp. 24–32.
16. Robin Geiß. Russia's Annexation of Crimea: The Mills of International Law Grind Slowly but They Do Grind. *International Law Studies* (англ.) (Newport: Stockton Center for the Study of International Law) 91: 426–449.

Мусіюк Інга

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ОБРАЗ РОССИИ У СОЦИОЛОГИЧЕСКИХ ОПИТУВАНИЯХ

Анотація. У статті висвітлено питання ставлення народів країн до Російської Федерації у соціальних опитуваннях та їхнього впливу на сприйняття даного суб'єкта міжнародних відносин у світі. Внаслідок проведеного аналізу зроблено акцент на особливостях думок щодо Росії як актора міжнародних відносин серед населення різних країн за допомогою таких служб, як Pew Research Centre, Європейська рада з міжнародних відносин (ECFR), *The Washington Post*, *Global Times* та *University of Maryland*.

Ключові слова: образ держави, соціологічні опитування, населення, Російська Федерація.

Abstract. The article highlights the attitude of the different countries' peoples to the Russian Federation in social surveys and the impact on this actor of international relations perception in the world. The analysis highlighted the views on Russia as an actor of international relations among various countries through services such as Pew Research Center, European Council on Foreign Relations (ECFR), *The Washington Post*, *Global Times*, and *The University of Maryland*.

Keywords: image of the state, sociological survey, people, the Russian Federation.

Міжнародні відносини частково належать до сфери соціальних наук, саме тому під час дослідження держав та їх образів у світі необхідно звернутися до со-

ціології. Одним із способів проведення досліджень у сфері міжнародних відносин є організація соціологічних опитувань. Як метод дослідження міжнародні соціологічні опитування полягають у зборі даних від людей із різних країн, які відповідають на низку питань з теми. Міжнародні опитування є багатим джерелом даних щодо того, що представники інших культур думають про те чи інше явище.

На сьогодні напрацьована велика база досліджень, яка присвячена соціологічним опитуванням та їхньому впливу на сприйняття держав у світі. Вагомим джерелом для аналізу образу держав у сфері соціологічних опитувань є Pew Research Centre, засновником та дослідником якого був Майкл Дімок. Важливими є матеріали Європейської ради з міжнародних відносин Марка Леонарда, The Washington Post за редакцією Салі Базбі, дослідження газети Global Times, Університету Меріленду, Bloomberg та багатьох інших.

Мета повідомлення – з'ясувати, яке ставлення до Росії формується серед населення країн різних регіонів за допомогою соціологічних опитувань і як це впливає на сприйняття держави у світі.

Країни та уряди світу завжди ставилися з насторогою до Росії, а соціальні опитування відбивали не найкращі думки населення країн про РФ, нерідко спираючись на стереотипи. Згідно з даними інституту Pew Research Center, Росія загалом не є популярною серед багатьох країн світу і користується все меншою довірою в Європі і США [3]. Переважно негативна думка населення держав пов'язана з тим, які дії на міжнародній арені здійснює Росія, особливо з початку президентства Володимира Путіна. Крім того, важливу роль відіграють медіа. Населення країн світу, читаючи інформацію у ЗМІ про країну-агресора, лідер якої вирішує міжнародні конфлікти силою, не йдучи на дипломатичні поступки, виробляють певне ставлення до РФ, виходячи з наявних даних.

Погляди на Росію та В. Путіна у європейських країнах були і залишаються переважно негативними. Нещодавні події російсько-української війни лише підтвердили негативні тенденції сприйняття РФ населенням країн Європи. Згідно з дослідженням Pew Research Center за 2020 р., присвяченому поглядам світу на Росію та Путіна, Швеція, Данія та Нідерланди стали державами, які найбільш негативно ставляться до Росії [3]. Дві третини або більше населення Іспанії та Великобританії аналогічної думки щодо РФ [3]. В інших країнах Західної Європи показники такі: у Німеччині, Іспанії та Франції частка тих, хто позитивно ставиться до РФ, залишається на рівні однієї третини населення [3]. У світлі російсько-української війни опитування, проведене на замовлення Європейської ради з міжнародних відносин у 2022 р., продемонструвало дані, згідно з якими більшість європейських держав вважали, що Росія вторгнеться на територію України у 2022 р.: показник вищий за 50 % у Франції, Німеччині, Італії, Польщі, Румунії та Швеції [2]. Це вказує на недовіру та негативне ставлення до уряду РФ серед країн Західної Європи. Попри це деякі держави Центрально-Східної Європи бачать ситуацію дещо інакше: більшість словаків звинувачують НАТО, а не РФ у напруженості в Україні [2]. Так само, як і в Словаччині, більшість сербів на стороні Москви, ніж Брюсселя, згідно з дослідженням Bloomberg [4].

Зростаюча глобальна активність Росії псує ставлення до неї з боку США, створюючи серйозну напруженість в американо-російських відносинах. Згідно з

дослідженням Pew Research Center за 2020 р., погляди американців на Росію зараз знаходяться на найнижчому рівні за останні десять років. Станом на 2020 р. кількість американців, які позитивно ставилися до Росії (18 %), набагато нижча, ніж той відсоток позитивної думки, який був продемонстрований при дослідженні 2007 р. (44 %) [3]. Негативне ставлення американців проявляється в окремих зовнішньополітичних діях РФ. Це, насамперед, скандал із втручанням в американські вибори 2016 р. У дослідженні The Washington Post 43 % американців впевнені в доведеності російського втручання [5]. Американці також негативно ставляться до втручання Росії у справи інших держав, особливо у світлі російсько-української війни. Згідно з опитуванням Університету Меріленду з критичних питань, за показниками ставлення до Росії у 2022 р. вийшли такі результати: 34 % вважають Росію ворогом, 38 % розглядають її як «недружню державу», а 24 % не демонструють жодного ставлення [7].

Населення країн Азії різношерсті у своєму ставленні до Росії. Багато держав відкрито підтримують політику РФ і навіть готові виправдати агресію щодо України. Згідно з дослідженням Pew Research Center за 2017 р. у В'єтнамі (83 %) та Філіппінах (55 %) більшість населення відгукується про РФ та міжнародну діяльність В. Путіна позитивно [3]. Крім того, у зазначених державах вважають, що Росія поважає громадянські свободи, водночас Японія та Південна Корея протилежної думки щодо цього питання [3]. У таких країнах, як Індія та Індонезія, народи вважають за краще не висловлювати про державу жодної думки [3]. За даними опитування Global Times, станом на 2021 р. понад половина населення Китаю позиціонували РФ як найважливішого союзника для їх держави [1]. Російське вторгнення в Україну змінило картину думки населення країн Азії щодо Росії. Нові дослідження азійських настроїв показують, що народи КНР та Індії неоднозначно ставляться до дій Москви, незважаючи на нейтральну політику їхніх держав із цього питання [6].

Зважаючи на вищевикладене, можна дійти висновку, що міжнародні соціологічні опитування є важливим додатковим джерелом, яке допомагає в дослідженні образу держав. За результатами аналізу населення країн світу здебільшого підтримує лінію урядів стосовно Росії, на що впливають фактори зовнішньополітичної діяльності президента РФ та інформація у медіа. Проте, як було з'ясовано, не завжди офіційна позиція держав співпадає з думкою населення щодо того чи іншого явища, незважаючи на те, що ця динаміка є винятком, а не правилом. Росія в очах народів держав Європи, США та Азії ніколи не була однозначним актором на міжнародній арені, а російсько-українська війна 2022 р. зробила ситуацію навіть із найбільш афілійованими до російської влади респондентами гіршою. Результати соціологічних опитувань, які активно публікуються у ЗМІ, можуть істотно вплинути на образ держави, у цьому випадку – Російської Федерації.

Джерела та література

1. Global Times. URL: <https://www.globaltimes.cn/index.html>
2. Leonard M., Krastev I. The crisis of European security: What Europeans think about the war in Ukraine. *European Council on Foreign Relations*. 2022. URL: <https://cutt.ly/LFPcvu9>
3. Pew Research Centre. URL: <https://www.pewresearch.org/>

4. Savic M. Half of Serbs Want to Stay Neutral Between EU-Russia, Poll Shows. *Bloomberg*. 2022. URL: <https://cutt.ly/gFPZbUy>
5. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/>
6. This Week in Asia. URL: <https://www.scmp.com/week-asia>
7. Telhami S., Rouse S. American Views on the Ukraine War. *The University of Maryland*. 2022. URL: <https://cutt.ly/vFP196S>

Мартинюк Лілія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

РОЛЬ ЗУСТРІЧЕЙ НА ВИЩОМУ РІВНІ У НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИНАХ

Анотація. У статті розглядається роль зустрічей на вищому рівні між представниками Німеччини та України, а також вплив зустрічей на подальшу зовнішню політику України, зокрема в контексті російської агресії 2014–2021 років. Подано характеристику зустрічей та наслідки їхнього проведення.

Ключові слова: зустрічі на вищому рівні, німецько-українські відносини, Україна, Німеччина, російська агресія.

Annotation. The article discusses the role of high-level meetings between representatives of Germany and Ukraine, as well as the impact of the meeting so the further foreign policy of Ukraine, in particular, in the context of Russian aggression in 2014–2021. A description of the meetings and the consequences of their holding is presented.

Keywords: high-levelmeeting, German-Ukrainianrelations, Ukraine, Germany, Russianaggression.

З початком незалежності України в її зовнішньополітичних документах відносини з ФРН розглядалися в контексті побудови співпраці із західними державами-членами ЄС і НАТО [4]. Україна вважала саме Німеччину державою-лідером, яка може сприяти реалізації євроінтеграційних прагнень нашої держави. Подальший розвиток двосторонніх відносин відбувався доволі динамічно, важливим їх каталізатором були зустрічі на найвищому та вищому рівні. Відомо, що такі зустрічі відіграють значну роль у прийнятті зовнішньополітичних рішень. Саме під час безпосереднього спілкування у вищих посадовців з'являється можливість швидко та авторитетно вирішити гострі та складні проблеми міжнародного життя.

Теоретичні аспекти зустрічей на вищому рівні висвітлені у працях О. Валіон, Т. Жихарева, О. Мельничук та інших дослідників. Двостороннім відносинам Україна–ФРН присвячено значно більше наукових робіт, у яких здебільшого розкриваються особливості економічної співпраці, політичного діалогу або кооперації в культурно-гуманітарній сфері, серед них роботи Ю. Бондаренка, І. Коміренко, А. Рожковського, Ю. Рябоконь, Г. Старостенка. «Дипломатія верхів» згадується доволі побіжно, тому метою цього повідомлення є розкрити роль зустрічей на вищому рівні для відносин України з ФРН.

Метою повідомлення є з'ясувати, як зустрічі на вищому рівні сприяли розвитку відносин України з ФРН і який мали ефект в контексті агресії Росії проти України 2014–2021 рр.

Відносини незалежної України з ФРН були встановлені після обміну нотами 17 січня 1992 р. Протягом 1992–1993 рр. було налагоджено співробітництво в